

nelze mu přiznati moci zákona. Je nesporno, že žalobce koupil dne 3. října 1918 od žalované 2000 kg ryb z hráze za 7 K 80 h za 1 kg a že ryby ty dne 28. října 1918 od ní také přijal. Poněvadž tato kupní cena odpovídala maximálním cenám dle nařízení vyživovacího úřadu ze dne 4. září 1918, čís. 326 ř. zák. tehdy platným, uzavřena byla mezi stranami platná kupní smlouva, ze které žalobce nabyl práva na odevzdání koupených ryb, žalovaná pak na zaplacení kupní ceny smluvené. Tato smlouva byla také oběma stranami splněna, ježto žalovaná žalobci koupené jím ryby odevzdala a on jí zase kupní cenu vyplatil. Nabyt tedy žalobce vlastnictví ku koupeným rybám, žalovaná pak stala se vlastnící kupní ceny, nabyt tedy práva ve smyslu § 5 obč. zák. Tohoto práva žalované dotýká se citovaný výnos moravského místodržitelství tím způsobem, že mění pokud se týče snižuje smluvenou cenu kupní a nutí žalovanou k částečnému vrácení jí žalobci jako kupci, ač k takovému opatření není žádného zákonného důvodu, což je zřejmým porušením zásady stanovené § 5 obč. zák. a přičítá se i předpisům zákona ze dne 24. července 1917, čís. 307 ř. zák., který zmocňuje vládu pouze ku vydání opatření, jichž třeba ku znovuzbudování hospodářského života, k odvrácení hospodářských škod a ku zajištění obyvatelstva potravinami, ježto meze tohoto zmocnění zřejmě překračuje. Ostatně kdyby i zmíněný výnos mor. místodržitelství bylo pokládati za předpis všeobecně závazný, nemohl by žalobce jako cizinec z něho odvozovati pro sebe žádných důsledků, poněvadž byl určen pouze ku hájení zájmů obyvatelů státu československého.

Čís. 360.

Urážka na cti spoluzaměstnance, najmě pak nadřízeného spoluzaměstnance jiným zaměstnancem jest důležitým důvodem, pro který může zaměstnavatel provinivšího se zaměstnance ihned za služeb propustiti. Práva toho nepozbude tím, že na cti uražený spoluzaměstnanec zaměstnanci urážku prominul.

Krádež na zaměstnavateli lze uplatňovati jako důvod okamžitého propuštění zaměstnance i tehda, když zaměstnavatel po čas trestního řízení zaměstnance ve službách podržel a k řízení trestnímu se nepřipojil.

(Rozh. ze dne 7. ledna 1920, Rv II 300/19.)

Cyril P. byl zaměstnán jako pacholek ve dvoře cukrovarské společnosti. V březnu a dubnu 1919 spáchal na zaměstnavatelce krádeže uhlí, pro něž byl právoplatným rozsudkem okresního soudu ze dne 4. června 1919 odsouzen. Kromě toho obvinil dne 5. května 1919 veřejně a před více lidmi hospodáře ve dvoře zaměstnavatelky Jana K-a, že ukradl velko-
statku jetelové semínko, slámu a hrách a že šantročí s potahy, dává je za špendáže. Pro tyto výroky vznesl na něho Jan K. obžalobu pro urážku na cti a v řízení, jež na základě jejím bylo provedeno, se prokázalo, že výroky Cyrila P-a nespočívaly na pravdě; obžalovaný pak u soudu obvinění toho litoval, Jana K-a odprosil a dal mu zadostiučinění, načež mu tento prominul. Současně vyřízena byla smírem obžaloba Cyrila P-a na Jana K-a pro urážku na cti, jíž prý se Jan K. dopustil téhož 5. května 1919, nařknuv Cyrila P-a z krádeže cukru a uživ proti němu nadávek. Na zá-

kladě uvedených trestních činů Cyrila P-a domáhá se zaměstnavatelka žalobou, podanou dne 27. června 1919, zrušení pracovního poměru mezi ní a Cyrilem P-em a žádá dále, by Cyril P. vyklidil služební byt ve dvoře. Soud první stolice žalobu zamítl. Důvody: Soud nepovažuje spory pro urážku na cti, které jednak žalovaný vedl proti hospodáři žalující firmy a které jednak byly od téhož hospodáře proti němu vedeny, za tak podstatný důvod, jenž by bránil dalšímu trvání námezdního poměru mezi žalovaným a žalující firmou, zvláště když obě strany se smířily a své urážky zpětvzetím žalob odvolaly; mimo to nebyl zkalen poměr žalovaného a hospodáře žalující firmy pouze jednostranně od žalovaného, tedy z viny jeho, nýbrž, jak z oboustranných žalob pro urážku na cti vyplývá, z obou stran. Ani zjištěné odsouzení žalovaného pro krádež uhlí ke škodě žalující firmy není podstatným důvodem, vylučujícím z viny žalovaného námezdní jeho poměr k žalující firmě, neboť, jak již trestní soud rozhodl, žalovaný, dosud zachovalý, spáchal krádež jen v nepatrném množství a k tomu ještě z bídy, takže za nějakého absolutního škůdce žalující firmy a vůbec zloděje ho považovati nelze, nehledě k tomu, že žalující firma žalovanému náhradu škody vůbec prominula. Odvolací soud žalobě vyhověl. Důvody: Především nutno přisvědčiti žalobkyni, že první soudce nesprávně ocenil výsledky průvodního řízení, když ani v urážce na cti, které se žalovaný proti Janu K-ovi, hospodáři u žalobkyně a svému představenému dopustil, ani v krádežích uhlí, jež žalovaný jednak na žalobkyni, jednak na majitelce dolů spáchal, neshledal důležitého a tudíž dostatečného důvodu k tomu, by žalobkyně ihned bez výpovědi zrušila služební poměr žalovaného (§ 1162 obč. zák.). Co se oné urážky na cti dotýče, dlužno na základě trestních spisů okresního soudu vzíti za prokázáno, že žalovaný dne 5. května 1919 veřejně a před více lidmi obvinil hospodáře ve dvoře žalobkyně Jana K-a, že týž ukradl velkostatku jetelové seménko, slámu a hrách a že šantročí s potahy, dávaje je za špendáže. Za prokázáno také bráti dlužno, že toto obviňování bylo nepravdivé, neboť žalovaný u soudu obviňování toho litoval, Jana K-a odprosil a mu zadostiučinění dal. Tímto křivým obviňováním žalovaný nade vši pochybnost Jana K-a, ustanoveného to nad sebou dozorce, těžce na cti urazil. Urážka na cti zaměstnance vůči spoluzaměstnanci a dokonce vůči představenému je však důležitým důvodem, pro který zaměstnavatel může služební poměr okamžitě rozvázati (§ 1162 obč. zák.). Tak aspoň uznává takovou urážku na cti vůči spoluzaměstnaným a zvláště vůči představeným spáchanou za důležitý důvod k okamžitému rozvázání služebního poměru čelední řád pro Moravu ze dne 1. května 1886, čís. 53 z. zák. (§ 27 odstavec třetí); živnostenský řád (§ 82 g), zákon o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák., zákon o statkových úřednících ze dne 13. ledna 1914, čís. 9 ř. zák. (§ 29 odstavec sedmý) a zajisté i občanský zákon v § 1162 obč. zák. rovněž tak hledí na urážky na cti zaměstnance vůči představeným a spoluzaměstnaným; vždyť urážky na cti ruší klidné soužití zaměstnaných, kazí zdárnou práci podniku, otřásají, zejména když spáchány byly vůči představeným, pořádkem, který u každého podniku je nutným; důsledně při urážkách na cti mizí důvěra zaměstnavatelova k pachateli jich a bez důvěry mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem není služební poměr dobře možný. Bylo proto urážku na cti, spáchanou žalovaným na Janu K-ovi uznati za důle-

žitý důvod k okamžitému rozvázání služebního poměru se žalovaným. Tím, že žalovaný, jsa pro urážku tu stíhán, jí pak litoval, zadostiučinění dal a tak odpuštění u Jana K-a a své beztrestnosti dosáhl, nepřestala urážka, jak mylně za to má první soudce, býti důvodem pro to, by žalobkyně služební poměr žalovaného okamžitě přerušila. Důvod ku zrušení služebního poměru je dán spácháním urážky a záleží potom jen na zaměstnavateli, zdali pro onu urážku míní proti zaměstnanci vystoupiti, jej z práce propustiti, či nikoli; vedlejší je však, zda ona urážka byla urážkou třetí osobou trestně stíhána, čili nic a zda onen třetí, uražený, urážku prominul. Rovněž vedlejší je okolnost, že zaměstnaný snad z rozčilení, v daném případě snad proto, že Jan K. ho před tím z krádeže cukru nařkl a mu zlodějí nadal, se dopustil oné urážky na cti. I za takových okolností působí urážka v podniku rušivě a je důvodem zaměstnavateli, by služební poměr se zaměstnancem ihned přerušil. Stejně, ba ještě více závažným důvodem, opravňujícím žalobkyni k okamžitému propuštění žalovaného, jsou krádeže uhlí spáchané žalovaným na žalobkyni v březnu a dubnu 1919. Že žalovaný krádeže ty spáchal, je prokázáno právoplatným rozsudkem okresního soudu ze dne 4. června 1919. Tyto krádeže přiči se za jisté poctivosti a věrnosti ve službě a jsou proto dostatečným důvodem, by služební poměr žalovaného byl zrušen (§ 27 čís. 4 čeledního řádu pro Moravu, § 82 d) živn. ř., § 27 odstavec prvý zák. o obchod. pomocnících, § 29 odstavec prvý zákona o statkových úřednících a § 1162 obč. zák.). Oproti mínění prvního soudce dlužno uvést, že stačí k okamžitému zrušení služebního poměru samo spáchání krádeže; zdali krádež byla pak trestně stíhána, zdali okradený k řízení trestnímu se připojil a zdali vůbec náhradu škody žádal, je vedlejší. Z těchto důvodů nelze tedy říci, jak vyřkl první soudce, že by krádež přestala býti důležitým důvodem k rozvázání služebního poměru; první soudce, usuzuje takto, ocenil nesprávně výsledky řízení a také pochybil právnicky.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

D ů v o d y :

Dovolání, uplatňující dovolací důvod čís. 4 § 503 c. ř. s., nemůže vyvrátiti správné důvody soudů odvolacího, k nimž se poznamenává, že odpuštění urážky mělo sice za následek, že žalovaný unikl soudnímu potrestání, nelze však z něho vyvozovati, že by jím urážka na cti pozbyla jakékoli účinnosti i v tom směru, že by nemohla více býti uplatňována jako důležitý důvod pro rozvázání služebního poměru žalobkyni, zvláště ana žalobkyně v trestním řízení stranou nebyla, tedy nějaké účinky odpuštění jí ani nemohly postihnouti. Stejně neodůvodněn je závěr, jež činí dovolání z toho, že žalobkyně ponechavši žalovaného několik měsíců po spáchání krádeže ve svých službách a nepřipojivši se k řízení trestnímu jako soukromá účastnice, pozbyla práva, krádež jako důvod pro zrušení poměru služebního v tomto sporu uplatňovati. Vyčkala-li žalobkyně výsledku řízení trestního, jenž byl zjištěn teprve rozsudkem ze dne 4. června 1919, nežli podala žalobu, což se stalo už 27. června 1919, užila jen potřebné procesní opatrnosti, již nelze přikládati účinku, jí žalovaným přikládaného; rovněž nelze usuzovati z toho, že se žalobkyně nepřipojila jako soukromá účastnice k řízení trestnímu, že by se byla vzdala práva žalovaného pro

krádež ze služeb svých propustiti, zvláště uváží-li se, že připojiti se k řízení trestnímu je po zákonu jejím právem, nikoli povinností. Také nemá vlivu na věc, že žalobkyně neuplatňovala krádež jako důvod pro okamžité rozvázání služebního poměru ihned v žalobě, nýbrž teprve v ústním jednání, protože byla k tomu dle §§ 179 a 235 odstavec čtvrtý c. ř. s. plně oprávněna.

Čís. 361.

Náhradní nárok proti železnici dle všeobecných předpisů občanského zákoníka o náhradě škody není s hlediska právoplatně rozsouzené rozepře totožným s nárokem z ručení železnic dle zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák.

(Rozh. ze dne 8. ledna 1920, R I 461/19.)

Rozsudkem první stolice (zemský soud v Praze) ze dne 9. dubna 1918 zamítnuta žaloba Artura B-a, již domáhal se dle předpisů občanského zákoníka na dráze náhrady škody, ježto utrpěl úraz výbuchem třaskaviny v hořícím nádražním skladišti. Zamítnutí žaloby odůvodněno tím, že žalobce neprokázal zavinění žalovaného železničního eráru dle předpisů občanského zákoníka. Když pak rozsudkem odvolacího soudu ze dne 21. ledna 1919 bylo rozhodnuto v jiném sporu, zakládajícím se na téže nehodě, že výbuch třaskaviny v hořícím skladišti dráhy jest příhodou v dopravě, žaloval Artur B. znovu u obchodního soudu na základě zákona o ručení železnic ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák. Žalovaný erár vznesl námitku rozepře rozsouzené. **P r v ý s o u d** námitku zamítl z těchto **d ů v o d ů**: V tomto případě jest právoplatně rozhodnuto pouze o žalobcově nároku, pokud byl vznesen na základě předpisů občanského zákoníka. Nyní uplatňuje žalobce nárok z ručení dráhy dle zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák., jeho nárok spočívá na ručení se zákona, kdežto v dřívějším sporu šlo o nárok na náhradu škody dle občanského zákoníka, to jest o ručení za vinu. **R e k u r s n í s o u d** námitce rozsouzené rozepře vyhověl a žalobu odmítl. **O d ů v o d ň ě n í**: Právě tak jako ve dřívějším sporu, jde i v této při o nárok na náhradu škody. Právním důvodem, z něhož žalobce v obojím případě odvozuje svůj nárok, jest tvrzená náhradní povinnost dráhy. Jsou tudíž totožnými jak okolnosti, na nichž nárok se zakládá, tak i právní důvod, z něhož jest nárok odvozován. Z toho, že žalobce v původním sporu odvozoval svůj nárok z ustanovení občanského zákoníka, kdežto v tomto sporu ze zákona o ručení železnic, nelze ještě vyvozovati, že by tu šlo o dva rozličné právní důvody. Žalobce není povinen, by uváděl v žalobě zákonná ustanovení, jež jeho žalobní nárok ospravedlňují, vývody takové do žaloby vůbec nepatří (§§ 78, 226 c. ř. s.). Lhostejno, že žalobce použil nesprávně zákonných ustanovení, uplatňoval prvotně svůj nárok na soudě, jenž byl nepřislušným rozhodovati o nárocích ze zvláštního zákona o ručení železnic. Mínil-li první soud, že právní důvod obou žalob není totožným ani z toho důvodu, poněvadž nárok na náhradu dle zákona o ručení železnic jest nárokem z ručení dráhy po samém zákonu, kdežto nárok na náhradu dle předpisů občanského zákoníka o náhradě škody opírá se o ručení za